

Przodkowie Słowian byli w Europie 4000 lat temu?

31 stycznia 2013

Wbrew opinii części archeologów, Słowianie nie musieli zasiedlić Europy dopiero we wczesnym średniowieczu. Niektórzy przodkowie Słowian mogli mieszkać w Europie już 3- 4 tys. lat temu – sądzą naukowcy z Bydgoszczy, którzy badają zróżnicowanie DNA Słowian.

Badania nad historią Słowian na podstawie mitochondrialnego DNA (mtDNA) przeprowadzili badacze z Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Bydgoszczy. Wyniki ich badań opublikowano w styczniu w magazynie „PLOS ONE”.

„Wchodzimy w pewną dyskusję z archeologami, którzy w znacznej większości utrzymują, że etnogeneza Słowian to sprawa stosunkowo niedawna. Według nich Słowianie jako ethnos pojawili się w Europie dopiero we wczesnym średniowieczu. Wnioski takie mogą wynikać z obiektów kultury materialnej odnajdywanych w Europie. Tymczasem my na podstawie badań genetycznych stwierdziliśmy, że niektórzy przodkowie Słowian pojawili się w Europie znacznie wcześniej – nawet 4 tys. lat temu” – opowiada w rozmowie z PAP członek zespołu badawczego, prof. Tomasz Grzybowski z CM UMK.

Badania przeprowadzono na próbkach pobranych od 2,5 tys. osób z różnych współczesnych populacji słowiańskojęzycznych. Byli to zarówno Polacy, Czesi, Słowacy, Rosjanie, Białorusini, Ukraińcy, jak i Chorwaci, Serbowie i Słoweńcy.

„Koncentrowaliśmy się na mitochondrialnym DNA. To DNA które jest dziedziczone tylko w linii żeńskiej. Matka przekazuje więc swoje DNA potomstwu, a jej córki przekazują je dalej. Nie dochodzi w nim do rekombinacji materiału genetycznego, a więc nie ma w nim domieszki materiału ojcowskiego. Jedyne zróżnicowanie mtDNA zawdzięcza mutacjom, które się gromadzą w

miarę upływu czasu. Jak patrzymy na dziedziczenie mitochondrialnego DNA w skali ewolucyjnej, można wykreślić coś w rodzaju drzewa genealogicznego, które stanowi czystą matczyną genealogię” – wyjaśnia prof. Tomasz Grzybowski.

Dodaje, że w mtDNA znajduje się tylko trzynaście genów kodujących białka, które nie mają wpływu na nasze zewnętrzne cechy – są to informacje dotyczące oddychania komórkowego.

Genetycy we współczesnej puli mtDNA wydzielają tzw. haplogrupy, czyli grupy cząsteczek z pewnymi określonymi mutacjami, wywodzące się od wspólnego przodka. Haplogrupy powstały w określonym miejscu i czasie – każda miała swoją „założycielkę”.

„Dzięki znajomości tempa mutacji w mtDNA staraliśmy się określić, kiedy dane haplogrupy powstały. Na podstawie wieku ewolucyjnego tych haplogrup wyciągnęliśmy pewne wnioski dotyczące pochodzenia populacji środkowo-wschodniej Europy” – zaznaczył badacz z CM UMK.

Naukowcy doszli do wniosku, że niektóre podhaplogrupy mają podobny środkowo-europejski rodowód, a ich wiek ewolucyjny jest zaawansowany. „Jesteśmy w stanie wskazać kilka takich, które powstały kilka tysięcy lat temu” – zaznacza badacz.

„Rodowód” powstały na podstawie mtDNA można spróbować skonfrontować z innymi danymi dotyczącymi etnogenezy Słowian – zgromadzonymi przez archeologów, językoznawców czy historyków.

Prof. Grzybowski wyjaśnia, że eksperci nie są zgodni co do pochodzenia Słowian.

Zwolennicy autochtonizmu Słowian uważają, że przodkowie Słowian byli w Europie Środkowej przynajmniej od epoki brązu i żelaza. Ku tej teorii skłania się prof. Grzybowski.

Z kolei allochtoniści, czyli migracjoniści twierdzą, że Słowianie pojawili się w Europie stosunkowo niedawno – w 3-4

w. n.e. – w dorzeczu Dniepru, Prypeci i Prutu, czyli na terenach dzisiejszej Ukrainy – i stamtąd mieli gwałtownie migrować na tereny środkowo-wschodniej Europy. „Ale tego nie widać w naszych danych. Odnajdujemy tam komponenty puli mtDNA Słowian, które były obecne w Europie Środkowej już w epoce brązu, więc przynajmniej w 3 tysiącleciu p.n.e.” – przyznaje Grzybowski i wyjaśnia, że mutacje odnajdowane u Słowian musiały powstać w Europie już w starożytności.

„Przez badania genetyczne nie wyjaśniamy zagadek kulturowych. Puła genowa to jedno, a kultura materialna to może być coś odrębnego. Nie kwestionujemy, że u schyłku starożytności miały w Europie miejsce pewne przemiany kulturowe, ale twierdzimy, że tym przemianom niekoniecznie musiały towarzyszyć pewne migracje ludności, czy zmiany demograficzne, takie jak gwałtowna ekspansja” – komentuje badacz.

Autor: Ludwika Tomala

Źródło: [PAP – Nauka w Polsce](#)